

Anne-Baba Tutum Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Anne-Baba Tutum Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=16026>

Özet

Anne-Baba Tutum Ölçeği (ABTÖ), ebeveynlerin çocuklarına yönelik sergilediği tutumları ve davranışları ölçmek amacıyla geliştirilmiş bir psikolojik ölçüm aracıdır. Bu ölçek, özellikle ilköğretim ve lise düzeyindeki öğrencilerin algıladığı ebeveyn tutumları değerlendirilmeye odaklanmıştır. Ölçek, ebeveynlik tarzlarının temel boyutları olan **Kabul/İlgisi**, **Psikolojik Özerklik** ve **Denetleme** alanlarında kapsamlı bilgi sunmaktadır. Ayten Yılmaz tarafından 2000 yılında yapılan uyarılma çalışması, ölçeğin Türkçe popülasyonunda kullanılan orijinal yapısının korunduğunu ve psikometrik açıdan yeterli düzeyde geçerlik ve güvenirlilik gösterdiğini ortaya koymuştur.

Anahtar Kelimeler

Anne-Baba Tutum Ölçeği, ABTÖ, Ebeveyn Tutumları, Kabul/İlgisi, Psikolojik Özerklik, Denetleme, Uyarılma Çalışması, Ergenlik, Okul Çağı

Yazarlar

Ayten Yılmaz (Uyarılma Çalışması)

Amaç

Anne-Baba Tutum Ölçeği'nin temel amacı, çocuk ve ergenlerin kendi ebeveynleri tarafından uygulanan farklı ebeveynlik boyutlarını nasıl algıladıklarını sistematik olarak değerlendirmektir. Bu değerlendirme, özellikle **Kabul/İlgisi**, **Psikolojik Özerklik** tanıma ve **Denetleme** düzeyleri gibi kritik alanlarda ebeveyn-çocuk ilişkisinin doğasını anlamlandırmaya yardımcı olur.

Ölçek, klinik psikoloji ve gelişim psikolojisi alanlarında, ebeveyn tutumlarının çocukların ruh sağlığı, akademik başarıları ve sosyal gelişimi üzerindeki etkilerini inceleyen araştırmalar için güçlü bir araç sağlamaktadır. Ölçeğin geliştirilmesi, Türk kültüründe ebeveynlik uygulamalarının standardize edilmiş bir yöntemle ölçülebilmesine olanak tanımıştır.

Yapı

Anne-Baba Tutum Ölçeği, ebeveynlik davranışlarını üç ana faktör veya alt boyut üzerinden ele alan çok boyutlu bir yapıya sahiptir. Bu boyutlar, ebeveyn-çocuk ilişkisindeki temel dinamikleri temsil eder ve toplamda 26 maddeden oluşur.

Ölçeğin ölçtüğü üç temel yapıları şunlardır:

Kabul/?lgi: Ebeveynlerin çocu?a kar?? gösterdi?i s?cakl?k, destek ve duygusal yak?nl?k düzeyini ölçer (9 madde). Örnek madde: "Herhangi bir sorunum oldu?unda, eminim annem ve babam bana yard?m ederler."

Psikolojik Özerklik: Ebeveynlerin çocu?un bireyselle?me çabalar?n? destekleme, ba??ms?z dü?ünceyi te?vik etme ve çocu?un kendi kararlar?n? alma özgürlü?üne ne kadar izin verdi?ini ölçer (9 madde). Örnek madde: "Annem ve babam büyüklerle tart??mam gerekti?ini söylerler."

Denetleme (Kontrol): Ebeveynlerin çocu?un davran??lar?n?, aktivitelerini ve sosyal çevresini ne ölçüde düzenledi?ini ve s?n?rlad???n? ölçer (8 madde). Örnek madde: "Annen ve baban okul zaman? gece arkadaş?larla bir yere gitmene izin verirler mi?"

Geçerlik

Ölçe?in Türkçe uyarlama çal??mas?nda geçerlik çal??malar?, yap?n?n orijinal ölçekle tutarl? oldu?unu göstermi?tir. Yap?lan **faktör analizi** sonuçlar?, Anne-Baba Tutum Ölçe?i'nin (ABTÖ) ilkö?retim ve lise ö?rencilerinden toplanan verilerde, maddelerin özgün ölçekteki beklentilere benzer ?ekilde üç faktör alt?nda topland???n? do?rulam??t?r.

Bu bulgular, ölçe?in teorik olarak ölçmeyi amaçlad??? **Kabul/?lgi, Psikolojik Özerklik ve Denetleme** boyutlar?n? ba?ar?yla ay?rt edebildi?ini ve Türk örnekleminde yap? geçerli?ine sahip oldu?unu göstermektedir. Bu yüksek yap?sall tutarl?l?k, ölçe?in farklı ya? gruplar?nda ebeveyn tutumlar?n? do?ru bir ?ekilde temsil edebilme yetene?ini peki?tirmektedir.

Güvenirlik

Anne-Baba Tutum Ölçe?i'nin güvenirlik analizleri, ölçe?in zaman içinde tutarl? sonuçlar üretti?ini ortaya koymu?tur. Çal??ma kapsam?nda incelenen her üç ya? grubunda (ilkö?retim ve lise ö?rencileri), ölçe?in alt boyutlar?na ili?kin **test-tekrar test güvenilirli?i** de?erlerinin oldukça yüksek oldu?u belirlenmi?tir.

Bununla birlikte, alt boyutlara ait **iç tutarl?k** (Cronbach alfa) katsay?lar?n?n test-tekrar test güvenilirli?ine k?yasla görece daha dü?ük olmakla birlikte, kabul edilebilir ve yeterli düzeyde oldu?u rapor edilmi?tir. Bu durum, ölçe?in zamana yay?lm?? ölçümlerde kararlı sonuçlar verdi?ini, ancak boyutlar? olu?turan maddelerin kendi içindeki homojenli?inin yüksek test-tekrar test kararlıl???na ra?men standart düzeyde oldu?unu i?aret etmektedir.

Faktör Analizi

ABTÖ'nün Türkçe uyarlamas?nda yap? geçerli?ini incelemek amacıyla gerçekleştirilen faktör analizi, ölçe?in çok boyutlu yap?s?n? desteklemi?tir. Analiz sonuçlar?, ölçekte yer alan maddelerin, özgün ölçekte oldu?u gibi net bir ?ekilde üç ana faktör alt?nda topland???n? göstermi?tir.

Bu üç faktörlü yapı, ebeveynlik araştırmalarında yaygın olarak kabul gören **Kabul/İlgi**, **Psikolojik Özerklik** ve **Denetleme** boyutlarına karşılık gelmektedir. Faktör yüklerinin dağılımı, ölçeğin Türk ilköğretim ve lise öğrencileri popülasyonunda da geçerli bir ölçüm aracı olarak kullanılabilirliğini kanıtlamıştır.

Araç

Test Türü: Uyarlama

Format: Öz bildirim ölçeği (Self-report scale)

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Öğrenciler (Çocuklar ve Ergenler)

Yaş Grubu: İlköğretim ve Lise öğrencileri (Farklı yaş gruplarını kapsayan ergenlik dönemi)

Popülasyon Detayları: Türkiye'deki ilköğretim ve lise düzeyindeki öğrencilerden oluşan örneklem grubu üzerinde geçerlik ve güvenirlik çalışması yapılmıştır.

Test Metodolojisi: Ölçek, farklı alt boyutlar için farklı derecelendirme sistemleri kullanmaktadır. **Kabul/İlgi** ve **Psikolojik Özerklik** boyutlarındaki maddeler 4 dereceli Likert-tipi ölçek üzerinde puanlanırken; **Denetleme** boyutundaki ilk iki madde 7 dereceli, kalan maddeler ise 3 dereceli Likert-tipi ölçek üzerinde değerlendirilmektedir. Bu karma derecelendirme yapısı, Denetleme faktörünün doğasına uygun çeşitlilikte yanıt seçenekleri sunmayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler

Ebeveyn Tutumları, Test-Tekrar Test Güvenirliği, Geç Tutarlılık, Likert Ölçeği, Çocuk Psikolojisi, Gelişim Psikolojisi, Anne-Baba Tutum Ölçeği

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcıları: Bilgi mevcut değildir.

Bağlı Kuruluş E-posta Adresleri: Bilgi mevcut değildir.

Yazın Adresi: Bilgi mevcut değildir.

Çinler & Ücret ve Test Yılı

Anne-Baba Tutum Ölçeği'nin Türkçe uyarlama çalışması **2000** yılında Ayşen Yılmaz tarafından

yayınlanmıştır. Ölçeğin kullanıma izinler, sorumlu yazar Ayten Yılmaz'ın akademik yayını üzerinden takip edilmelidir. Ticari kullanım ücreti ve özel izin detayları bu kaynakta belirtilmemiştir.

Ölçeğin orijinal makalesi ve detaylarına şu bağlantıdan ulaşılabilir: scopemed.org.

Referanslar

Yılmaz, A. (2000). Anne-Baba Tutum Ölçeğinin güvenilirlik ve geçerlik çalışması. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 7(3), 160-172.

Ek olarak, ölçeğin orijinal PDF belgesine şu adresten ulaşılabilir: anne-baba-tutum-olcegi-toad.pdf

Anne-Baba Tutum Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmuştur ve hiçbir şekilde değiştirilmemiştir.

Kabul/ İlgisi (9 m): Herhangi bir sorunum olduğunda, eminim annem ve babam bana yardım ederler.

Psikolojik Özerklik (9 m): Annem ve babam büyüklerle tartışmam gerektiğini söylerler.

Denetleme (8 m): Annem ve babam okul zamanı gece arkadaşlarımla bir yere gitmene izin verirler mi?